

Türkiye'deki Orman Suçlarının Değerlendirilmesi

Nuray KAHYAOĞLU* , Engin GÜVENDİ , Murat Han ERTUĞRUL

Gümüşhane Üniversitesi, Kürtün Meslek Yüksekokulu, Ormanlık Bölümü, 29830, Gümüşhane, Türkiye

Anahtar Kelimeler:

Orman suçu,
Türkiye' de işlenen
Orman suçları,
Orman suçu
istatistikleri

Özet

Ülkemizin 22,9 milyon hektar olarak belirlenen orman varlığı birçok tehditler altında bulunmakta olup bu tehditlerin en önemli kaynağını insanlar oluşturmaktadır. Ormanlarda insan müdahaleleri sonucu oluşan zararların büyük bir bölümü kırsal kesimde yaşayan orman köylüsü tarafından yapılmaktadır. Orman suçları olarak adlandırılan bu fiiller ülkemizde halen görülmekte ve bir çevre sorunu olarak karşımızda durmaktadır. Orman suçu; orman varlığının geleceğini tehdit eden düzenli ve sürdürülebilirlik niteliğini ihlal eden, dolayısıyla bu milli serveti tehlikeye sokan bütün fiiller olarak mütalaa edilmiştir. İlk bakışta orman suçları, birçok kimse tarafından ağaçların kesilmesi ve ormanın açılması ile yakılması şeklinde anlaşılabilir ve buna bağlı olarak basit ve sayıca az görülebilir. Ancak mevcut durum sanıldığı gibi olmayıp orman suçları sayı ve etkileri açısından büyük zararlara neden olmaktadır. Bu çalışmada, 1988-2019 yılları arasında Türkiye' de işlenen toplam 724.693 adet orman suçunun; %37' sini orman ağaçlarını kaçak kesme, %16' sını orman ürünlerini kaçak nakletme, %17' sini ormanda usulsüz alan açma, %12' sini ormanda usulsüz alan işgal etme, %15' ini izinsiz otlatma ve %3' ünü usulsüz sarf suçu oluşturmaktadır. Ayrıca, suçlarla ilgili istatistiki bilgiler değerlendirildiğinde orman suçlarında günümüze yaklaştıkça belirgin düşüşler belirlenmiştir. Şöyle ki; 1988 yılında toplam 31.305 orman suçu kayıt altına alınmışken 2019 yılında ise toplam 12.091 orman suçu işlenmiştir. Son yıllardaki orman suçlarının azalmasında; toplumun eğitim seviyesinin yükselmesi, ekonomik durumun iyileşmesi, çevre duyarlılığının artması, teknik personel sayısının artması, ikame ürünlerin kullanımının yaygınlaşması, kırsal nüfusun azalması gibi sebepler öne çıkmaktadır.

*e-Posta: nkayhaoglu@gumushane.edu.tr

Bu makaleye atıf yapmak için:

Nuray KAHYAOĞLU; Engin GÜVENDİ; Murat Han ERTUĞRUL , "Türkiye'deki Orman Suçlarının Değerlendirilmesi", Bayburt Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, C. 5, s 1, ss. 115-123

How to cite this article:

Nuray KAHYAOĞLU; Engin GÜVENDİ; Murat Han ERTUĞRUL , "Evaluation of Forest Crimes in Turkey", Bayburt University Journal of Science, vol. 5, no 1, pp. 115-123

Evaluation of Forest Crimes in Turkey

Keywords:

*Forest crime,
Forest crimes
Committed in
Turkey,
Forest crime
statistics.*

Abstract

The forest assets of our country, which is determined as 22.9 million hectares, are under many threats, and the most important source of these threats is people. Most of the damages caused by human interventions in forests are done by forest villagers living in rural areas. These acts, which are called forest crimes, are still seen in our country and stand before us as an environmental problem. Forest crime; It is defined as all actions that threaten the future of forest assets, violate the regularity and sustainability of the forest, and thus endanger this national wealth. At first glance, forest crimes can be understood by many as cutting trees, clearing and burning the forest, and may seem simple and few in number. However, the current situation is not as expected and forest crimes cause great damage in terms of numbers and effects. In this study, a total of 724,693 forest crimes committed in Turkey between 1988-2019; 37% illegally cutting forest trees, 16% illegally transporting forest products, 17% illegally opening areas in the forest, 12% illegally occupying areas in the forest, 15% grazing without permission, and 3% of it was determined as illegal consumption crime. In addition, when the statistical information on crimes is evaluated, significant decreases have been determined in forest crimes as they approach the present day. Namely; While a total of 31,305 forest crimes were recorded in 1988, a total of 12,091 forest crimes were committed in 2019. In the decrease of forest crimes in recent years; The reasons such as the increase in the education level of the society, the improvement of the economic situation, the increase in environmental awareness, the increase in the number of technical personnel, the widespread use of substitute products, the decrease in the rural population come to the fore.

1 GİRİŞ

Biyotik ve abiyotik varlıkların aynı ortamda bulunduğu orman, karşılıklı etkileşimlerin meydana geldiği, düzenleme seviyesi oldukça fazla, kendi kendini yenileyebilen bir ekosistemdir. Dolayısıyla bir ormanın sahip olduğu tüm bu özellikleri ifade etmek için orman kaynakları kavramı kullanılmaktadır. Orman kaynaklarının sosyal, kültürel, ekonomik ve daha birçok alanda insanların ihtiyacını karşıladığı bilinmektedir. Yıllar içerisinde orman ile insan arasındaki ilişki süregelen ve günümüz şartlarında da devamlılığını sürdürmüştür. Ormanlar, karasal ekosistemler içerisinde en büyük paya sahip olup odun hammaddesi ve odun dışı orman ürünleri elde etme, su üretimini düzenleme, iklim değişikliği kapsamında sağladığı faydalar, erozyonu önleme, doğayı koruma toplum sağlığına katkı, yaban hayvanlarına ev sahipliği yapma, ekoturizm ve rekreasyon gibi daha pek çok alanda sağladığı hizmet ve faydalarla insanların su, hava, besin, sağlık, enerji ve konaklama gibi asıl gereksinimlerini karşılamaktadır. Bu nedenle ormandaki kaynakların sürdürülebilir kalkınma anlayışıyla idare edilmesi sürdürülebilir ve yaşanabilir bir çevre bakımından oldukça önemlidir. Dolayısıyla, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi için dünya ormanlarının da devamlılığının sağlanması gerekmektedir [6]. Bunun için de asıl olarak kırsal yaşamın orman ve çevre kaynaklarıyla ilişkisine öncelik verilerek kırsal kalkınmayı sağlamak gerekmektedir [5]. Bu anlamda orman köylerinin desteklenmesi ve orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi oldukça önemli olmaktadır.

Çoğunlukla ormana bağımlı olarak kırsal kesimde yaşayan halk, yurdumuzun en fakir ve sosyoekonomik bakımdan en az gelişmiş kısmını temsil etmektedir. Orman köyleri işsizlik oranının en fazla olduğu yerler olup genellikle şehirden uzak, engebeli, ufak ve dağınık yerleşimler şeklindedir. Sonuç itibarıyla, kırsal kesime temin edilecek haberleşme, eğitim, sağlık ve altyapı yatırımlarından faydalanma gerçekleşmemektedir. Ayrıca, köylerden kentlere yapılan göç, ormanlarda açmacılık ve çarpık yapılaşmaya sebebiyet vermektedir. Haliyle söz konusu bu olumsuzluklar kırsal kesimde yaşayan halkın doğaya zarar vermesine ve sürdürülebilirliği tehlikeye sokmasına neden olmaktadır.

Nüfusun köylerden kentlere göç etmesi ile birlikte ormanlarda görülen tahribatlar ve suç miktarları azalmaktadır. Fakat, doğaya ilişkin plan dışı ve illegal olmayan faydalanmalar halen süregelenmektedir. 2005 ile 2009 yılları arasında, yılda ortalama 18.218 adet olan suç sayısının, halk ile orman arasındaki ilişkilerinde düzelme ve alınan yoğun koruma tedbirleri sonucunda 2013 ile 2015 yılları arasında yılda ortalama 10.829 adet gerilediği

görülmektedir [7]. 6831 sayılı orman kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte ormanların sürekliliğinin sağlanması ve korunması amaçlanmıştır. Yine, orman suçlarının ne demek olduğu ve bu suçları gerçekleştirenler için uygulanacak ceza ve yaptırımlar, işlenen orman suçlarının neden olduğu zararın ne şekilde belirlendiği konuları kanun ve yönetmeliklerle açıklanmıştır. Dolayısıyla bu durum orman suçlarının ve ormanlık alanlarda meydana gelen tahribatın miktarında azalmaya neden olmuştur.

Türkiye’de ormancılık tarihinin en önemli boyutu ormanların korunması sorunudur. 1870 Orman Nizamnamesi ile *ormanların işletilmesi ve orman suçlarının cezalandırılması* şeklinde iki ana grup söz konusudur. O tarihten beri özellikle de Cumhuriyet döneminde ormanların korunması amacıyla birçok önlem alınmış, ancak ormanlar istenilen düzeyde korunamamıştır. Çalışmaya esas olan orman suçunun tanımı ile ilgili literatürde pek çok tanım olmasının yanında, 6831 sayılı Orman Kanunu orman suçunu “*ormanın varlığını, geleceğini tehdit eden ve düzenli ve devamlı faydalanmayı ihlal eden ve dolayısıyla bu milli serveti tehlikeye sokan bütün fiillerdir.*” şeklinde ifade etmektedir [3].

6831 sayılı Orman Kanunu’nda ifade edilen ve açıklaması bulunan orman suçları; Nakil, Kesme, Sarf, Bulundurma, Açmacılık, İşgal ve Faydalanma, Yerleşme, Orman Yangınları Suçu, Avlanma, İzinsiz Maden Açma Suçu, Kömür Yapma Suçu ve İzinsiz Tesis Kurma suçlarıdır. Orman kanununun 95. maddesinde belirtilen 5728 sayılı kanunda gerçekleştirilen değişikliklerle ormanlık alanlarda söz konusu olan otlatma suç olmaktan çıkarılarak “Kabahat” olarak ifade edilmiştir. Bu çalışma kapsamında incelenen ve Orman kanununda belirtilen bazı suçların içeriği şu şekildedir; [4].

a) Orman Ağaçlarını Kaçak Kesme Suçu

6831 sayılı Orman Kanunu’nun 14. maddesi B bendine göre ormanlık alanlarda yetişmekte olan fidanları kesmek, boğmak, koparmak ve yaralamak, ayrıca dikili halde bulunan yaş ve kuru ağaçları kesmek yasaklanmıştır [11].

6831 sayılı Orman Kanunu’nda devlet ormanlarından izin almadan damgasız ağaç kesilmesi suç olarak kabul edilmektedir. Orman muhafaza memurlarınca orman ağaçlarını kaçak kesme suçu ile ilgili olarak hazırlanan tutanaklarda yer alan konular;

- Suç zaptında suçun gerçekleştiği tarih, kaçak kesme suçunun işlendiği muhitin hangi köyün idari hudutları içerisinde olduğu, korunan alan kapsamında olup olmadığı belirtilir.
- Şüphelinin, suçun gerçekleştiği köyde fiilen oturup oturmadığı ve köy nüfusuna kayıtlı olup olmadığı belirtilir.
- Şüphelinin orman köylüsü olup olmadığı belirtilir.
- Suçunun hangi araçla ve niçin işlendiği belirtilir.
- Ayrıca kesilen ağaçların yapacak odun mu yoksa yakacak odun mu olup olmadığı tespit edilir.

Suç mahallinde kesilmiş ağacın, devrik, yatık, dikili ağaç olup olmadığı, ayrıca ağacın türü, kalite sınıfı, dip kuturu, orta kuturu, kuru ya da yaş olup olmadığı, kesim zamanı, yakalanan orman ürününün boyları ile orta çapları yazılır. Yakalanan tomruklu ağaçların miktarı m³ cinsinden hacim olarak, yakacak olarak kullanılacak miktarı ise kental cinsinden ağırlık olarak tespit edilir. Suç tutanağının alt bölümüne “hacimlendirme orta kutura göre belirlenmiştir” ibaresi eklenir. Yaş ya da kuru olarak kesilen dikili ağaçların ceza ile tazminat hesapları açısından farkları yoktur. Fidan kesme suçunda hacim hesabı orta çapa göre belirlenir. Ağacın kökünü kesilmesi veya sökülmesi suçu işlendiğinde miktar kental olarak belirtilir. Fakat kök kesme suçunda kökler yapacak odun özelliğinde ise hesaplama orta kutura göre m³ cinsinden elde edilir. Ardından suç ile ürünün konumunu belirten bir kroki çizilerek suç zaptına dahil edilir.

b) Orman Ürünlerini Kaçak Nakletme Suçu

6831 sayılı Orman Kanunu’nun 14/B maddesinde; “ağaçları götürmek” yani nakletmek faaliyetinin de suç olduğu belirtilmiştir. Söz konusu kanunun 41’inci maddesinde “Herhangi bir suretle satışı yapılmış orman emvali, bedeli ödenmeden veya karşılığı banka teminat mektubu veya Devlet tahvili temin edilmeden, damgaya tâbi olanlar damgalanmadan ve gayri mamul orman emvali nakliye tezkeresi alınmadan, yarı mamul ve mamul orman emvali fatura veya sevk irsaliyesi olmaksızın nakledilemez” denmektedir [11].

Orman Kanununun 41, 100 ve 108. maddeleri hangi çeşit orman emvali olursa olsun damgası, faturası ve nakliyesi olmadan nakliyatını yasaklamıştır. Suç tutanağı hazırlanırken suçun gerçekleştiği mevki, suçun işlendiği aracın cinsi ve niteliği, nakliyenin istikameti, nakledilen orman ürününün miktarı ve niteliği, emvalin kaçak olup olmadığı, nasıl ve nereden elde edildiği tespit edilerek suç zaptına işlenir, kaçak ürüne ve suç nakil aracına el konulur [6].

c) Ormanda Usulsüz Alan Açma Suçu

Tarla açma suçu, ormanlık alanlardaki en yaygın orman tahrip sebeplerinden birisidir. Tarla açma eylemi, ekseriyetle yanan ormanlık alanlarda gerçekleşmektedir. Ayrıca, ormanlarda ağaçların budanması, kesilmesi ve sökülmesi şeklinde bu suç sıkça işlenmektedir.

Ormanlık alanlarda tarla açılması, işlenmesi ve yerleşmesi eylemlerinin cezası Orman Kanunu’nun 93/1 maddesinde yer almaktadır. Dolayısıyla Orman Kanununun 17. maddesinde belirtilen yasaklanmış fiilleri işleyenler, 6 aydan 2 seneye kadar hapis cezası ile hükümlendirilmektedir. Bu suçun tekrardan tarla açmak gerekçesiyle veya yanan orman alanlarında veya kesinleşmiş orman kadastrası sınırları içerisinde işlenmesi durumunda verilecek ceza bir misli artırılır. Orman Kanunu’nun 93/3 maddesine göre ise; Tarla alanının 5 dönümden çok olması durumunda sözü edilen ceza yarı yarıya artırılmaktadır [11].

d) Ormanda Usulsüz İşgal Edilen Alan Suçu

Ormanda usulsüz işgal edilen alan suçu ile ilgili olarak Orman Kanunu’nun 17. maddesinde; “Devlete ait ormanları içinde bu ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alakalı olarak yapılacak her nevi bina ve tesisler müstesna olmak üzere her çeşit bina ve ağıl inşası ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması ve tarla açılması, işlenmesi, ekilmesi ve orman içinde yerleşilmesi yasaklanmıştır.” ifadesi yer almaktadır [11].

Herhangi bir nedenle yanan ormanlık alanlarla ilgili olarak aynı maddenin devamında ise “Devlet ormanlarının herhangi bir suretle yanmasından veya açıklıklarından faydalanılarak işgal, açma veya herhangi şekilde olursa olsun kesme, sökme, budama veya boğma yollarıyla elde edilecek yerlerle buralarda yapılacak her türlü yapı ve tesisler, şahıslar adına tapuya tescil olunamaz. Buralara doğrudan doğruya orman idaresince el konulur. Yanan orman alanlarındaki her türlü emval orman genel müdürlüğünce değerlendirilir.” ibaresi yer almaktadır [11].

İşgal ve faydalanma suçunda, orman vejetasyon örtüsü olmadığı için orman vejetasyon örtüsünün de kaldırılması mümkün değildir. İşgal ve faydalanma suçu, çoğunlukla orman örtüsü halihazırda oluşmamış eski orman açmalarının tarıma açılması ile oluşmaktadır. Benzer biçimde vejetasyon örtüsü henüz meydana gelmemiş, orman içi açıklıklarına herhangi bir yapı inşa edilmesi de işgal ve faydalanma suçu kapsamındadır. Ancak önceden açma yapılan alanda orman vejetasyon örtüsü ortaya çıkmışsa işgal ve faydalanma suçu yerine, yeniden açma ve yerleşme suçu gerçekleşmiş olur.

e) Orman Ürünleri Usulsüz Sarf Suçu

Orman ürünleri usulsüz sarf suçu ile ilgili olarak; 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 108. maddesinde, “Orman mallarının, Orman Kanunu hükümlerine aykırı olarak kesildiğini, taşındığını veya toplandığını bildiği halde; taşıyanlar, biçenler, işleyenler, kabul edenler, kullananlar, satanlar, satın alanlar veya bulunduranlar bir seneye kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. Birinci fıkrada yazılı fiillerin, ticarethane sahibi olsun olmasın, her türlü orman ürünü ticareti ile uğraşanlarla, kar maksadıyla aldıkları orman mallarını işleyerek her ne şekilde olursa olsun alet ve eşya haline dönüştürdükten sonra satanlar tarafından işlenmesi halinde, bir seneden yedi seneye kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.” hükümleri yer almaktadır [11].

f) İzinsiz Otlatma Suçu

İzinsiz otlatma suçu ile ilgili olarak; Orman Kanunu’nun 19. maddesine göre; “Ormanlara her türlü hayvan sokulması yasaktır. (Değişik ikinci cümle: 13/2/2011-6111/182 md.) Ancak, kamu yararı gereklerine uygun olarak, orman idaresince belirlenen orman alanlarında; orman idaresince tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde hayvan otlatılmasına izin verilebilir. Hayvan otlatılmasına izin verilecek sahalarda ve hayvan türlerinin belirlenmesi ile otlatma zamanı ve süresinin tayinine ve ilgililere duyurulmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir. Yangın görmüş ormanlarla, gençleştirmeye ayrılmış veya ağaçlandırılmış sahalarda hiçbir surette hayvan otlatılamaz.” ifadeleri yer almaktadır [11]. Orman Kanunu’nun 20. ve 21. maddesine göre; ormanlık alanlara hayvan sokma suçunun gerçekleşmiş olması için hayvanın ormanda otlaması değil, hayvanların ormanlara girmiş olması yeterli olmaktadır. Serbest bırakılarak hayvanların ormanlık alanlara girmesine neden olanlar da bu suçu işlemiş sayılmaktadırlar.

Orman suçları konusu ile ilgili olarak verilen bilgilerden sonra bu çalışmada, Orman Genel Müdürlüğü tarafından paylaşılan istatistikî verilerden yararlanarak yıllar içerisinde orman suçlarındaki nitel ve nicel değişiklikler incelenmeye çalışılmıştır.

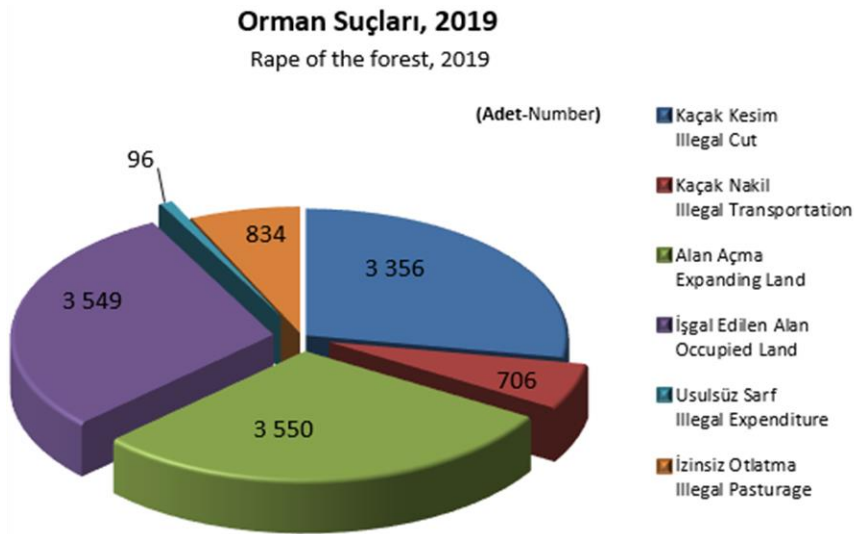
2 MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada 1988-2019 yılları arasında Türkiye’ de işlenen orman suçlarının genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma gerçekleştirilirken Orman Genel Müdürlüğü’nün yayınlamış olduğu 2019 yılı istatistiklerinden yararlanılmıştır. Orman suçlarının yıllar içerisinde nasıl bir değişim gösterdiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca orman suçlarının nedenleri ve söz konusu suçları önlemeye yönelik ne gibi tedbirlerin alınması gerektiği üzerinde durulmuştur.

3 BULGULAR VE TARTIŞMA

Ülkemiz genelinde 1988-2019 yılları arasında işlenen toplam orman suçu miktarı 724.693 adettir. Bu rakamın %37’sini kaçak kesim, %17’sini usulsüz alan açma, %16’sını kaçak nakletme, %15’ini izinsiz otlatma, %12’sini usulsüz alan işgal etme, %3’ünü usulsüz sarf suçu oluşturmaktadır.

2019 yılı itibariyle işlenen orman suçlarının miktar bazında genel dağılımı Şekil 1’ de verilmiştir [8].

Şekil 1. 2019 yılı orman suçları

Şekil 1’ i incelediğimizde; 2019 yılında en fazla işlenen orman suçu 3550 adet ile ormanda usulsüz alan açma iken en az işlenen orman suçunun ise 96 adet ile orman ürünlerini usulsüz sarf suçu olduğu görülmektedir. Ayrıca 3549 adet ile usulsüz alan işgal etme suçu en fazla işlenen ikinci suç olarak görülürken, 3356 adet ile orman ağaçlarını kaçak kesme suçu üçüncü sırada, 834 adet ile izinsiz otlatma suçu dördüncü sırada, 706 adet ile orman ürünlerini kaçak nakletme suçu beşinci sırada olduğu dikkati çekmektedir.

Ülkemiz genelinde 1988-2019 yılları arasında işlenen orman suçlarına ilişkin bazı sayısal veriler Tablo 1 ve Tablo 2’ de verilmiştir [8].

Tablo 1 incelendiğinde, orman suçlarından en az kaçak kesme suçunun işlendiği 2018 yılında, 2880 adet suç ile 26483 m³ hacimde etkili olduğu, en fazla kaçak kesme suçunun ise; 1992 yılında 18409 adet suç ile 58188 m³ hacimde meydana geldiği tespit edilmiştir. 1988 ile 2019 yılları arasında kaçak kesme sonucu 301220 adet vakada toplam 1326875 m³ hacimde ormanlarda zarar meydana gelmiştir.

Bir diğer orman suçu olan orman ürünlerini kaçak nakletme suçunun en az olduğu 2018 yılında 670 adet suç ile 1330 m³ hacimde etkili olduğu, en fazla kaçak nakletme suçunun ise; 1988 yılında 10905 adet suç ile 6458 m³ hacimde meydana geldiği Tablo 1’ in incelenmesi sonucu belirlenmiştir. 1988 ile 2019 yılları arasında orman ürünlerini kaçak nakletme sonucu 126991 adet vakada toplam 83835 m³ hacimde orman ürününde zarar meydana gelmiştir.

Tablo 1’ in son sütununda belirtilen ormanda usulsüz alan açma suçunun en az olduğu 2013 yılında 1930 adet suç ile 7143 dekar alanda zarar meydana gelmişken, en fazla ormanda usulsüz alan açma suçunun ise; 1990 yılında 9587 adet suç ile 32064 dekar alana zarar verdiği görülmüştür. 1988 ile 2019 yılları arasında ormanda usulsüz alan açma sonucu 148250 adet vakada toplam 520843 dekar ormanlık alanda zarar meydana gelmiştir.

Tablo 1’de verilen orman suçlarının (Kaçak kesme, Kaçak nakletme, Alan açma) yıllık toplam değerlerine baktığımızda, 1988-1996 yılları arasında yıllık ortalama 31.846 adet üzerinde suç işlenirken 1997’den 2007’ye kadar takip eden yıllar içerisinde yıllık ortalama suç sayısı 18.548 adet civarındadır. Son 10 yıllık döneme bakıldığında ise yıllık ortalama suç sayısının 7.151 adet olduğu görülmektedir. Suç istatistiklerinin tutulduğu yıldan günümüze kadar orman suçlarından kaçak kesme, kaçak nakletme ve alan açma fiillerinin nitel ve nicel olarak azaldığı belirlenmiştir.

Tablo 1. Orman suçlarındaki (kaçak kesme, kaçak nakletme, alan açma) değişim, 1988-2019

Yıl	Kaçak kesme		Kaçak nakletme		Alan açma		Toplam Suç adedi
	Suç adedi	m ³	Suç adedi	m ³	Suç adedi	Dekar	
1988	15605	50577	10905	6458	9162	36326	35 672
1989	14858	63909	8720	5703	7213	25825	30 791
1990	15038	56841	8188	4949	9587	32064	32 813
1991	13659	45074	9143	4471	8615	28271	31 417
1992	18409	58188	8126	5009	7186	34675	33 721
1993	17169	73582	7916	6556	5899	35610	30 984
1994	15019	66089	6545	5170	6912	20238	28 476
1995	15770	75395	6759	6102	7525	22174	30 054
1996	17052	81799	7313	5379	8325	23497	32 690
1997	16184	69366	5741	2866	5130	15369	27 055
1998	15044	59390	5911	2554	5429	18660	26 384
1999	12138	47507	4085	1812	5384	13752	21 607
2000	11357	43928	3666	1926	4529	12179	19 552
2001	10963	42275	3529	1763	5258	12987	19 750
2002	10222	34434	4378	2241	5008	14956	19 608
2003	10771	45779	4436	2204	3886	10513	19 093
2004	8472	35950	3246	1439	3573	10169	15 291
2005	7332	31365	2767	2222	3981	11988	14 080
2006	5956	23271	2052	960	2837	9836	10 845
2007	6028	24665	1900	976	2836	9880	10 764
2008	5020	19134	1651	793	2393	9627	9 064
2009	4946	18915	1692	785	2283	7409	8 921
2010	4114	18712	1339	722	3019	9858	8 472
2011	3742	18739	841	689	2337	10237	6 920
2012	4149	19297	1017	862	2013	8904	7 179
2013	3620	19844	892	1416	1930	7143	6 442
2014	3519	66378	689	1550	2209	8358	6 417
2015	2944	18326	708	949	1971	8563	5 623
2016	2891	17616	658	862	2332	12444	5 881
2017	2993	20305	802	1675	2473	11474	6 268
2018	2880	26483	670	1330	3465	14363	7 015
2019	3356	33742	706	1442	3550	13494	7 612
Toplam	301.220	1.326.875	126.991	83.835	148.250	520.843	576.461

Tablo 2’ nin incelenmesi sonucunda, orman suçlarından ormanda usulsüz işgal edilen alan suçu 1997 yılından itibaren kayıt altına alınmış olup bu suçun en az işlendiği 2015 yılında 2103 adet vaka ile 9673 dekarlık orman arazisine zarar verildiği, en fazla olduğu 2001 yılında ise 5080 adet vaka ile 16340 dekarlık alana usulsüz müdahale edildiği gözlemlenmiştir. 1997 ile 2019 yılları arasında ormanda usulsüz işgal edilen alan suçu 68875 adet vakada toplam 330220 dekar ormanlık alanda zarar meydana gelmiştir.

Bir diğer orman suçu olan orman ürünleri usulsüz sarf suçu 1994 yılından itibaren kayıt altına alınmış olup bu suçun en az işlendiği 2018 yılında 58 adet vaka ile 143 m³ hacimde, en fazla ise; 1996 yılında 2639 adet vaka ile 13976 m³ hacimde zarar verildiği Tablo 2’ nin incelenmesi sonucunda belirlenmiştir. 1994 ile 2019 yılları arasında orman ürünlerinin usulsüz sarf suçu 15971 adet vakada toplam 26532 m³ hacimde zarar tespit edilmiştir.

Tablo 2. Orman suçlarındaki (işgal, sarf, izinsiz otlatma) değişim, 1988-2019

Yıl	İşgal		Sarf		İzinsiz Otlatma	Toplam
	Suç adedi	Dekar	Suç adedi	m ³	Suç adedi	Suç adedi
1988	-	-	-	-	6173	6 173
1989	-	-	-	-	6422	6 422
1990	-	-	-	-	7941	7 941
1991	-	-	-	-	5862	5 862
1992	-	-	-	-	4896	4 896
1993	-	-	-	-	4926	4 926
1994	-	-	2600	5971	5434	8 034
1995	-	-	2636	6156	6626	9 262
1996	-	-	2639	13976	7483	10 122
1997	2340	10802	2310	4697	7131	11 781
1998	2375	14455	2140	4162	6385	10 900
1999	3038	15325	1746	2921	3771	8 555
2000	3773	35972	1405	2266	5250	10 428
2001	5080	16340	1554	2325	3281	9 915
2002	3987	15564	1084	1429	3051	8 122
2003	3248	16467	1747	1325	2726	7 721
2004	2830	9967	697	1044	3720	7 247
2005	3484	14115	624	897	3758	7 866
2006	2446	11736	399	1631	3035	5 880
2007	2292	10057	288	404	3356	5 936
2008	2185	28378	313	303	2733	5 231
2009	2437	10222	299	993	2066	4 802
2010	4089	16218	300	374	1952	6 341
2011	2947	13220	213	289	1448	4 608
2012	2963	11814	178	287	1711	4 852
2013	2623	9387	169	212	1684	4 476
2014	2628	10371	133	225	1571	4 332
2015	2103	9673	82	100	1005	3 190
2016	2996	15891	68	149	1032	4 096
2017	2241	9699	68	104	1067	3 376
2018	3221	11683	58	143	818	4 097
2019	3549	12864	96	252	834	4 479
Toplam	68.875	330.220	15.971	26.532	63.385	211.869

Tablo 2’ nin son sütununda belirtilen izinsiz otlatma suçunun en az işlendiği 2018 yılında 818 adet, en fazla olduğu 1990 yılında 7941 adet suç tespiti gerçekleştirilmiştir. 1988 ile 2019 yılları arasında izinsiz otlatma suçu vaka sayısı 63385 adet olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, 1988-1993 yılları arasında sadece izinsiz otlatma suçu verilerinin mevcut olduğu, 1994-1996 yılları arasında ise izinsiz otlatma suçu ile sarf suçunun kayıt altına alındığı görülmektedir. 1997 yılından itibaren bu iki suça ek olarak işgal suçu verileri de eklenmiştir. İlk yıllarda suç sayılarındaki düzensizlik kayıt altına alınan verilerin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Tablo 2’de verilen orman suçlarının (İşgal, Sarf, İzinsiz Otlatma) yıllık toplam değerlerine baktığımızda, 1988-1993 yılları arasında sadece izinsiz otlatma suçu yıllık ortalama 6.037 adet iken 1994-1996 yılları arasında izinsiz otlatma ve sarf suçu yıllık ortalama 9.139 adet olarak tespit edilmiştir. 1997’den 2019’a kadar takip eden yıllar içerisinde işgal, sarf ve izinsiz otlatma suçları yıllık ortalama 6.445 adettir. Suç istatistiklerinin tutulduğu yıldan günümüze doğru orman suçlarından işgal, sarf ve izinsiz otlatma suçu fiillerinin nitel ve nicel olarak azaldığı belirlenmiştir.

4 SONUÇLAR

Türkiye’ de 1988-2019 yılları arasında toplam 724.693 adet orman suçu işlenmiştir. Söz konusu suçların ilk üçünü kaçak kesme (%37), usulsüz alan açma (%17) ve kaçak nakletme (%16) oluşturmaktadır. Gümüş [12], yapmış olduğu çalışmasında, Ordu Devlet Orman İşletmesi’nde 1982-1988 yılları arasında en çok işlenen orman suçlarının kaçak kesme ve usulsüz alan açma olduğunu tespit etmiştir. Yapılan bu çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu da gerçekleşen orman suçlarının çoğunlukla ekonomik nedenlerle işlendiğini göstermektedir. Şöyle ki; [9]; geçimini tarımla sağlayan insanlar tarıma uygun ve yeterli miktarda toprağa sahip olamadıklarından, orman

toprağından yararlanma yoluna gittiklerini ifade etmektedirler. [4]. Kırsal kesimde hem yapacak hem de yakacak odun ihtiyacı olduğundan ormanlık alanlarda kaçakçılık ve açmacılık gibi orman suçları daha fazla işlenmektedir. Orman köylülerinin karşılıksız yararlanabilecekleri ormanlık alanlara müdahale etmeleri tamamen kendi geçimlerini sağlamaya yöneliktir. Böylelikle kırsal kesimde yaşayan halk ekonomik yapılarındaki tutarsızlığı gidermek için orman suçlarına yönelmektedir.

Orman işletme şeflikleri tarafından orman köylülerine zati ihtiyaç kapsamında verilen yakacak odun miktarları hane başına yaklaşık olarak 15 sterdir. Bu miktarların yöre şartlarına göre düzenlenmiş olmaması nedeniyle verilen yakacak miktarları ile orman köylüsünün kullandığı miktarlar arasında önemli farklılıklar meydana gelmektedir. Bazı yörelerde orman köylüsü belirlenen zati ihtiyaç miktarı ile yetinmeyip ormanlardan yasadışı kesim yoluyla ihtiyacını gidermektedir [4]. Bu suçların devamını engelleyebilmek için Orman İşletme Müdürlükleri tarafından verilen zati yakacak ve yapacak odun miktarları yöresel bazda düzenlenmeli ve orman köylülerinin ihtiyaçları bu anlamda giderilmelidir.

Eğitim düzeyi işlenen orman suçlarının oranını etkilemektedir. Eğitim düzeyindeki artış, halkın ormanlar konusunda daha bilinçli olmasını sağlamış ve bu doğrultuda işlenen orman suçu oranının da azalmasına yol açmıştır. Ayrıca eğitim seviyesinin yüksek olduğu fertlerin işlediği orman suçlarının nedeninin gelir seviyesindeki azlıktan kaynaklandığı görülmüştür. Fakat son zamanlarda 6831 sayılı Orman Kanunu’ndaki cezaların artması ve halkın bilinçlenmesi sonucu gerçekleşen orman suçu miktarları azalma göstermiştir [4]. Gümüş [12], “Ordu Devlet Orman İşletmesinde Orman Suçu İşleme Nedenleri” üzerine yapmış olduğu çalışmasında, okur-yazar seviyesinin düşüklüğünden dolayı orman köylüsünün orman suçu işlemeye daha yatkın olduğunu belirlemiştir. Yapılan değerlendirme neticesinde, 1988 yılından günümüze kadar geçen süre içerisinde eğitim seviyesinin yükselmesinin orman suçlarının azalmasında etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Kırsal kalkınmada orman köylülerine verilen destek kredileri veya hibe kredileri ile bir nevi köylünün teşviklerle özendirilmesi sağlanarak, istihdam edilmeleri, katılımcı yaklaşımla birlikte fikirlerinin alınması gerekmektedir. Bu öneri doğrultusunda 2019 yılı ormancılık istatistik verilerine göre ülkemiz genelinde 1974-2019 yılları arasında, 150 adet Tarım sektöründe, 450 adet Sanayi sektöründe ve 4 adet diğer sanayi sektöründe olmak üzere toplamda 604 adet proje hazırlanmış ve kooperatiflere 870.001.360 TL kredi ödemesi gerçekleştirilmiştir [8]. Böylelikle bilinçlenen ve ormanların planlanması için fikirlerine kıymet verilen orman köylüleri, ormanlara sadece odun ürünü gözüyle değil korunması gereken alanlar olarak da bakmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum neticesinde orman suçlarında önemli bir azalışın olacağı düşünülmektedir.

Şen ve Toksoy [10], Türkiye’de nüfus baskısının azaldığı kırsal bölgelerde ormanların alan olarak dağılımının artış gösterdiği ve yapısal halinin iyileştiği, ancak nüfusun arttığı kentsel alanlarda ise ormanlık alanlar üzerindeki baskının arttığını söylemiştir. Ayrıca kırsal kesimlerin verdikleri göçler neticesinde orman suçlarında önemli bir azalma olduğu belirlenmiştir [1]. Türkiye nüfusundaki kırsal ve kentsel değişim dikkate alındığında, 1990 yılında kır nüfus oranı %41 iken kent nüfus oranı %59’dur. 2012 yılındaki kır/kent nüfus oranı %23 / %77’ye kadar değişim göstermiştir. Ancak 2013 yılında yeni 10 adet Büyükşehir Belediyesi’nin kurulması sonucu birçok köy mahalle statüsüne dahil olmuştur. Dolayısıyla kır/kent nüfus oranı 2019 yılına kadar %7 / %93’e kadar değişim göstermiştir [13]. Karadere Orman İşletme Müdürlüğü’nde yapılan bir çalışmada, orman köylerinde işlenen orman suçu adedi ile köylerin nüfusları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir [14]. Elde edilen sonuç günümüzdeki mevcut durumu destekler nitelikte olup köylerdeki nüfus sayısı azaldıkça işlenen orman suçları nitel ve nicel olarak azalmaktadır. Kırsal kesimdeki insan sayısı azaldıkça halkın ormanlık alanlar üzerindeki olumsuz etkileri de azalmaktadır. Dolayısıyla, yeni evler inşa edilmesine daha az ihtiyaç duyulduğu için kullanılacak yapacak odun miktarı da azalmakta, hayvan sayısı azaldığı için orman ve mera alanları üzerindeki otlatma miktarı hafifletmekte, yeni tarım arazileri için yapılacak olan açmacılık da azalmaktadır. En önemlisi; daha önce açmacılık ile orman vasfından çıkmış alanlar köydeki iş gücünün azalması, göç, verim düşüklüğü ve uygulanan ekonomik politikalar nedeniyle eskiye nazaran düşen tarım gelirlerinin sonucu tekrar orman ekosistemine dönüşmektedir [2].

Yaşam için ormanların önemli olduğu bilincinin ilköğretimden başlanmak suretiyle çocuklara öğretilerek bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır. Özellikle doğa sevgisini genç yaşta insanlara aşılamak amacıyla dergi ve resimli görsellerle ve sosyal medya araçlarıyla anlatımının ormanlara olan ilgiyi artıracığı düşünülmektedir.

Adıyaman yöresinde yapılan bir çalışmada, orman muhafaza memuru sayısının 2010- 2014 yılları arasında 35- 40 adet olup işlenen orman suçlarında fazlaca bir artış olduğu belirlenmiştir. Fakat daha sonraki yıllarda orman muhafaza memuru sayısının artırılması sonucunda gerçekleşen orman suçu oranında azalmaların söz konusu olduğu düşünülmektedir. Bu da demek oluyor ki; orman işlerinde daha fazla memur ve orman köylüsünün istihdamı sağlanarak orman suçu sayısı ve oranı düşürülebilir veya en aza indirilebilir [4].

Not

Bu makale 05-07 Temmuz 2021 tarihleri arasında Gümüşhane’de gerçekleştirilen Uluslararası Çevrimiçi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Konferansı (IOCENS’21) sözlü bildiri olarak sunulmuş ve yeniden yapılandırılmıştır.

Yazar Katkıları

Nuray KAHYAOĞLU: Kavramlaştırma, Metodoloji, Veri analizi, Araştırma, Materyaller / Kaynaklar, Yazım - Özgün Taslak, Yazım - Değerlendirme & Düzenleme, Görselleştirme

Engin GÜVENDİ: Materyaller / Kaynaklar, Veri İyileştirme, Yazım - Özgün Taslak, Yazım - Değerlendirme & Düzenleme, Görselleştirme

Murat Han ERTUĞRUL: Kavramlaştırma, Veri analizi, Araştırma, Materyaller / Kaynaklar
Yazarlar makalenin son halini okuyup onaylamışlardır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

- [1] S. Alkan, “Kırsal nüfus değişiminin, ormanlar ve ormancılık üzerine etkileri (Trabzon ili örneği),” *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, vol.14, no. 1, pp. 69-78, Dec. 2014.
- [2] E. Atmış, “Ormanlar üzerindeki kent kökenli baskılar ve kentli duyarlılığı,” *I.Ulusal Kent Ormancılığı Kongresi Bildiriler Kitabı*, pp. 401-413, 2004.
- [3] Ü. Birben, H. E. Ünal ve U. İmal, “Orman suçlarında toplumsal algı: Kırıkkale İl Merkezi Örneği,” *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, vol. 21, no. 2, pp. 495-505, August 2019.
- [4] M.A. Borazan ve Ö. Görücü, “Adıyaman Orman İşletme Müdürlüğünde orman suçlarının ormancılık hukuku açısından incelenmesi,” *Turkish Journal of Forest Science*, vol.1, no. 2, pp. 112-133, Oct. 2017.
- [5] İ. Daşdemir ve Ö. Yıldırım, “The Effects of ORKÖY activities on sustainable rural development (example of Kütahya regional directorate of forestry),” *International Conference on Agriculture, Forest, Food Sciences and Technologies (ICAFOF)*, pp. 115, 2017.
- [6] H. Köseoğlu, “Ulus yöresinde orman suçlarına ilişkin zarar ve tazminat hesapları,” Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın, 2019.
- [7] OGM, “Orman Genel Müdürlüğü Stratejik Plan 2017-2021,” ss.70, Ankara, 2016.
- [8] OGM, “Orman Genel Müdürlüğü Web Sitesi,” 2019. [Online]. Available:
- [9] <https://www.ogm.gov.tr/tr/ormanlarimiz/resmi-istatistikler>. [Accessed: 11.11.2021].
- [10] M. Özdönmez, “Türkiye’de orman suçları neveleri, sebepleri, önlenmesi, çareleri üzerine araştırmalar,” I. Baskı. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Düzerkonca Matbaası, İstanbul, 1965
- [11] G. Şen ve D. Toksoy, “Türkiye’de nüfus orman ilişkisi,” 2006 Ormancılıkta Sosyo-ekonomik Sorunlar Kongresi Bildiriler Kitabı, ss. 108-117, Ilgaz-Çankırı, 2006.
- [12] 6831 SAYILI ORMAN KANUNU, 2021. [Online]. Available:
- [13] <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6831.pdf>. [Accessed: 15.11.2021].
- [14] C. Gümüş, “Ordu Devlet Orman İşletmesi’nde orman suçu işleme nedenleri” Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1989.
- [15] Türkiye Demografisi / Wikipedia, [Online]. Available:
- [16] https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_demografisi [Accessed: 09.02.2022].
- [17] G. Şen, D. Toksoy, "Orman köylüsünün sosyo-ekonomik yapısının orman suçlarına etkileri üzerine bir araştırma (Karadere orman işletme müdürlüğü örneği)," *Gazi Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, Cilt:4 No:1 ISSN 1303-2399, Kastamonu, Mayıs-2004.